

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет агротехнологій та економіки
Кафедра менеджменту та аграрної економіки

ДВОРНИК І.В.

Методичні вказівки

до виконання практичних занять для здобувачів вищої освіти

ОС «Бакалавр» денної і заочної форм навчання

галузі знань 07 «Управління та адміністрування» з

дисципліни

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Ніжин 2022 р.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
факультету агротехнологій та економіки Відокремленого підрозділу
Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»
(протокол № 4 від 02 грудня 2021 року)*

Рецензенти:

Македон Г.М., к.е.н. ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Талавирия М.П., д.е.н., професор Національного університету біоресурсів і природокористування України

Дворник І.В.

Економіка підприємства. Методичні вказівки до виконання практичних занять для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання ОС «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Ніжин, 2021. – 71 с.

У методичних вказівках до виконання практичних занять з дисципліни «Економіка підприємства» представлено матеріали для розв'язування виробничих ситуацій і проблемних питань. Їх правильне вирішення забезпечить компетентну організацію виробництва з конкурентоздатною продукцією, яка, в свою чергу, створить високу прибутковість, а отже, виконуватиметься основна ціль підприємства.

Об'єктивна реальність розвитку України, розширення міжнародних зв'язків і необхідність інтеграції зі світовою системою підготовки фахівців вимагають удосконалення системи освіти в державі, підготовки спеціалістів з економіки для системи АПК як однієї з найважливіших галузей народного господарства.

За умов ринкових відносин центр економічної діяльності переміщується до основної ланки економіки – підприємства. На підприємстві вирішуються проблеми раціонального використання виробничих ресурсів, що вимагає глибоких економічних знань та відповідних навичок до професійної діяльності кадрів.

Практичне навчання зі спеціальних дисциплін допомагає формувати економічне мислення майбутніх спеціалістів.

Метою вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є формування системи спеціальних знань та практичних навичок у галузі аналізу та планування показників господарсько-виробничої діяльності підприємства з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування.

Предметом вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є економічний механізм функціонування підприємства, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

Для логічного завершення кожного практичного заняття пропонується узагальнюючий стислий висновок за виконаною темою.

Завдання: дати змогу отримати студентам знання про дії ринкового механізму в сфері економіки, навчити їх творчо підходити до розв'язання різноманітних завдань на рівні підприємства, прищепити вміння набувати нові спеціальні знання, сприяти формуванню економічного мислення відповідно до вимог ринкової економіки, допомогти засвоїти методику проведення економічних досліджень, навчити економічно обґрунтовувати прийняття господарських рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні економічні закони та закономірності, механізм їх вияву, основні категорії економіки підприємств, системи показників, які їх характеризують, методику розрахунку цих показників.

вміти: аналізувати суть і тенденції економічних явищ, визначати ефективність виробництва тієї чи іншої продукції, здійснення різних видів діяльності, розрахувати той чи інший показник рівня й ефективності виробництва продукції або виконання робіт, економічно обґрунтувати шляхи раціонального використання виробничих ресурсів аграрних підприємств, скласти бюджет виробництва окремих видів продукції чи виконання робіт і розрахувати економічно доцільний рівень їх здійснення.

Практичне заняття №1

Тема: Розробка та обґрунтування виробничої програми підприємства

Мета: сформувати у студентів поняття виробничої програми, ознайомитися з особливостями формування виробничої програми підприємства в умовах ринку.

Обладнання і матеріали: робочий зошит, лічильна техніка.

Питання для обговорення:

1. Предмет, завдання науки та методи її вивчення.
2. Місія і цілі діяльності підприємства.
3. Напрями діяльності підприємства.
4. Поняття підприємства і його види.
5. Сутність підприємництва.
6. Поняття виробничої програми та правила її розробки.
7. Складові елементи формування виробничої програми.
8. Натуральні показники виробничої програми, їх значення.
9. Розробка виробничої програми у вартісному виразі.

Завдання: розрахунок виробничих показників конкретного підприємства, а також розрахунок економічних показників оцінки діяльності підприємства.

Завдання 1.

Обґрунтувати виробничу програму малого підприємства з виробництва металовиробів з точки зору забезпеченості металом, якщо на плановий період підприємством укладено договори на поставку металу в обсязі 8 т, а середня вага виробу 0,85 кг. Коефіцієнт використання металу 0,72. Також 30% відходів металу можуть повторно використовуватися у виробництві. На плановий період МП має доставити споживачам 7500 шт. металовиробів.

Методичні вказівки

1. Норма витрат металу на один виріб обчислюється діленням середньої ваги виробу на коефіцієнт використання металу.

$$q = \frac{V}{K_m}, \text{ (кг)}$$

2. Можливий випуск продукції з одержаного металу визначається

$$N = \frac{M_{\text{заг.}}}{q}$$

3. Величина відходів, які можуть повторно використовуватися у виробництві.

$$M_{\text{повт}} = M_{\text{заг.}} \times (1 - K_m) \times \% \text{ відходів (кг)}$$

4. Додаткове виробництво виробів із відходів визначається

$$N_{\text{дод}} = \frac{M_{\text{повт}}}{q}$$

5. Загальна кількість металовиробів, що може бути вироблена із даної кількості металу

$$N_{\text{заг.}} = N + N_{\text{дод}}$$

6. Обґрунтувати економічними розрахунками чи вистачить 8 т металу для виконання виробничої програми в обсязі 7500 шт.

$$(N_{\text{пл.}} - N_{\text{заг.}}) \times q$$

звітному році і його відносне зростання, якщо відомо, що в цьому році було 238 робочих днів.

Методика виконання

1. Можливий приріст продуктивності праці у звітному році можна знайти із залежності:

$$\text{Пп} = \text{Езаг.} / \text{Чвих.} - \text{Езаг.} \times 100,$$

де Чвих. - вихідна чисельність працюючих, осіб; Езаг. - економія чисельності працівників, осіб.

2. Вихідну чисельність працюючих у звітному році можна обчислити як відношення обсягу випуску продукції в цьому році до базового рівня виробітку.

3. Економію чисельності обчислюємо як:

$$\text{Езаг.} = \text{Тз} / \text{Др},$$

де Тз - зниження трудомісткості, люд. - год.;

Др - кількість робочих днів у звітному році.

4. Виробіток на одного працюючого у звітному році обчислюється:

$$\text{В} = \text{Вб} \times (100 + \text{Пп}) / 100,$$

де Вб - річний виробіток у базовому періоді;

Пп - приріст продуктивності праці, %

Розв'язок: _____

Тести

1. Підприємництво як певний стиль і тип господарської поведінки має такі характерні риси:

- а) оперативність, гнучкість, динамічність, постійне самооновлення;
- б) орієнтація на потреби споживачів, їх поведінку на ринку;
- в) ініціативність і пошук нетрадиційних рішень, готовність ризикувати;
- г) усе викладене вище, а також цілеспрямованість, наполегливість у бізнесі.

2. Визначте підприємства, які можна зарахувати до організаційно-правових форм підприємництва:

- а) приватні, сімейні, міжнародні, офшорні підприємства, господарські товариства, корпорації;
- б) колективні, державні, приватні, казенні, комерційні, консалтингові підприємства, готелі;

- в) приватні підприємства, товариства з обмеженою, повною, додатковою відповідальністю, акціонерні та командитні товариства;
- г) виробничі, будівельні, торговельно-посередницькі, інвестиційні, малі та середні фірми.

3. Критеріями вибору виду підприємництва є:

- а) вид товару, споживчий попит, існуючий економічний стан у даній галузі;
- б) рівень розвитку конкуренції, перспективність та прибутковість бізнесової діяльності;
- в) наявність фінансових, матеріальних, трудових ресурсів;
- г) усе викладене вище, а також кваліфікація, практичні навички.

4. Підприємство діє на підставі:

- а) власного статуту;
- б) колективного договору;
- в) трудового договору.

5. Початковим етапом створення підприємства є:

- а) підготовка установчих документів;
- б) знаходження місця для офісу фірми;
- в) рішення про створення підприємства;
- г) державна реєстрація підприємства.

6. Реструктуризація підприємства, пов'язана зі зміною структури балансу підприємства називається:

- а) технічною реструктуризацією;
- б) економічною реструктуризацією;
- в) фінансовою реструктуризацією;
- г) управлінською реструктуризацією.

7. Класична модель підприємництва орієнтована на

- а) активне використання нових управлінських рішень задля постійного зростання економічної та соціальної ефективності підприємницької діяльності;
- б) пошук зовнішніх додаткових джерел ресурсів;
- в) оновлення економічної системи держави;
- г) максимально ефективно використання наявних ресурсів підприємства.

8. За якою ознакою підприємства в Україні отримують статус підприємства з іноземними інвестиціями?

- а) якщо частка іноземного інвестора у статутному фонді підприємства становить не менше 10%;
- б) якщо частка іноземного інвестора у статутному фонді підприємства становить не менше 50%;
- в) якщо серед засновників підприємства є хоча б один іноземний інвестор;
- г) якщо підприємство здійснює зовнішньоекономічну діяльність.

9. Які підприємства утворюються шляхом об'єднання майна юридичних та фізичних осіб?

- а) державні підприємства;
- б) господарські товариства;
- в) приватні підприємства;

г) комунальні підприємства.

10. Головне завдання підприємства полягає у:

- а) задоволенні потреб ринку з метою одержання прибутку;
- б) ефективному використанні основних засобів і оборотних засобів;
- в) підвищенні продуктивності праці і ефективному використанні системи мотивації праці;
- г) підвищенні якості продукції, що випускається.

11. Що є категорією, яка узгоджує попит і пропозицію товарів в умовах конкурентно-ринкового середовища?

- а) якість продукції;
- б) прибуток;
- в) ціна;
- г) витрати виробництва.

12. Конкурентний ринковий механізм — це метод:

- а) узгодження інтересів підприємців;
- б) узгодження інтересів підприємців і споживачів;
- в) узгодження інтересів підприємців і суспільних інтересів;
- г) немає вірної відповіді.

13. Що протидіє монополізму в економіці?

- а) застосування заходів державного регулювання конкуренції;
- б) концентрація виробництва у великих підприємствах;
- в) концентрація капіталу у великих підприємствах;
- г) розвиток ринкової інфраструктури

14. Які заходи доцільно застосовувати в умовах обмеженого попиту?

- а) зберігати свою частку прибутку — не знижувати ціни;
- б) нарощувати прибуток — підвищувати ціни;
- в) оптимізувати співвідношення «ціна - якість» з метою збереження своїх клієнтів-покупців;
- г) використовувати престижні торгові марки у комерційному підприємстві.

15. Як досягається оптимізація структури споживачів?

- а) за рахунок збереження всіх споживачів;
- б) шляхом зменшення чисельності випадкових покупців;
- в) збереженням тих клієнтів, які здатні забезпечити високорентабельну діяльність підприємства;
- г) правильна відповідь у пунктах б), в).

16. Хто є головними суб'єктами ринку споживчих товарів?

- а) покупці;
- б) продавці;
- в) посередники;
- г) продавці та покупці.

17. Що таке державне регулювання підприємництва?

- а) обмеження у здійсненні підприємницької діяльності;
- б) визначення суб'єктів підприємницької діяльності;
- в) регламентація поведінки суб'єктів підприємницької діяльності;

г) видача державних трансфертів.

18. Функції управління це:

- а) об'єктивно зумовлені загальні напрями або сфери діяльності, сукупність яких забезпечує ефективне кооперування спільної праці;
- б) сукупність взаємозв'язаних процесів планування, організації, мотивації та контролю;
- в) способи впливу на окремих працівників і трудові колективи в цілому, які необхідні для досягнення цілей фірми (підприємства, організації).

19. Управління підприємством відображає:

- а) поділ функцій управління між окремими підрозділами апарату управління
- б) сукупність взаємозв'язаних процесів планування, організації, мотивації та контролю;
- в) зв'язки виникають між підрозділами та керівниками різних рівнів управління (директор - начальник цеху - майстер).

20. Методи управління це -

- а) способи впливу на окремих працівників і трудові колективи в цілому, які необхідні для досягнення цілей фірми (підприємства, організації);
- б) сукупність взаємозв'язаних процесів планування, організації, мотивації та контролю;
- в) об'єктивно зумовлені загальні напрями або сфери діяльності, сукупність яких забезпечує ефективне кооперування спільної праці;

21. Організаційні методи управління базуються

- а) на мотивах примусового характеру, їх практичне застосування обумовлене заінтересованістю людей у спільній організації праці;
- б) на матеріальних інтересах участі людини у виробничих процесах (будь-якій іншій діяльності) через використання товарно-грошових відносин;
- в) мотивах соціальної поведінки людини;
- г) правильні відповіді а і в.

22. Економічні методи управління - це такі методи, які

- а) реалізують матеріальні інтереси участі людини у виробничих процесах (будь-якій іншій діяльності) через використання товарно-грошових відносин;
- б) реалізують мотиви соціальної поведінки людини, зростання загальноосвітнього і професійно-кваліфікаційного рівня працівників зумовлюють суттєві зміни в системі ціннісних орієнтацій та структурі мотивації трудової діяльності людей;
- в) мотиви примусового характеру та обумовлене заінтересованістю людей у спільній організації праці.

23. Функціональні зв'язки характеризують

- а) взаємодію керівників, які виконують певні функції на різних рівнях управління, але між ними не існує адміністративного підпорядкування (начальник цеху - начальник планово-економічного відділу);

- б) місце між підрозділами того самого рівня управління (начальник цеху - начальник цеху, начальник служби маркетингу - начальник конструкторського відділу);
- в) між підрозділами та керівниками різних рівнів управління (директор - начальник цеху - майстер);
- г) правильна відповідь відсутня.

24. Дивізіональна організаційна структура управління базується:

- а) на поглибленні поділу управлінської праці;
- б) на розподілі повноважень та відповідальності за функціями управління і прийняття рішень по вертикалі;
- в) поділі функцій управління між окремими підрозділами апарату управління.
- г) правильні відповіді а і б

25. Лінійні зв'язки виникають

- а) між підрозділами та керівниками різних рівнів управління (директор - начальник цеху - майстер);
- б) між підрозділами того самого рівня управління (начальник цеху - начальник цеху, начальник служби маркетингу - начальник конструкторського відділу);
- в) між окремими підрозділами апарату управління.

Висновки та пропозиції:

Студент повинен вміти: провести розрахунок чисельності працівників, показників руху робочої сили на підприємстві.

Оцінка _____

Підпис _____

Практичне заняття 3

Тема: Земельні ресурси та їх використання.

Мета: закріпити теоретичні знання практичними навиками по визначенню показників ефективності використання землі. Відпрацювати практичні вміння по визначенню розміру земельного паю і орендної плати за землю.

Обладнання і матеріали: робочий зошит, лічильна техніка.

Питання для обговорення:

1. Земля як основний засіб виробництва в сільському господарстві, її особливості.
2. Земельний фонд України, його склад і структура.
3. Земельний кадастр і рента в сільському господарстві.
4. Показники ефективності використання земельних угідь аграрних підприємств.
5. Особливості земельної реформи в умовах переходу до ринку.

Завдання 1.

Визначити розмір паю в грошовому виразі і в натурі на місцевості з урахуванням якості земельної ділянки, що відводиться для передачі у приватну власність власникам сертифікатів на право на земельний пай.

Вихідна інформація. Право на земельний пай (працюючі працівники та непрацюючі пенсіонери) мають 610 осіб. Площа сільськогосподарських угідь, що підлягає паюванню, становить 2135 га, грошова оцінка цих угідь — 11102 тис. грн. Грошова оцінка 1 га земельної ділянки, що відводиться під виділення земельних паїв у натурі на місцевості, — 4550 грн.

Методика виконання

Спочатку потрібно визначити вартість земельного паю, що належить кожному суб'єкту земельних пайових відносин. Для цього грошову оцінку сільськогосподарських угідь підприємства, що підлягають паюванню, слід поділити на кількість осіб, які мають право на земельний пай. Для визначення розміру земельного паю у фізичних гектарах на виділеній ділянці слід вартість (грошову оцінку) земельного паю поділити на грошову оцінку 1 га земельної ділянки, що відводиться для виділення земельних паїв у натурі.

Щоб зробити достатньо повний висновок по одержаних результатах, потрібно визначити розмір земельного паю у фізичних гектарах (фізична площа сільськогосподарських угідь ділиться на кількість осіб, які мають право на земельний пай) і порівняти його з розміром земельного паю, визначеного з урахуванням якості землі.

Розв'язок: _____

Завдання 2.

На підставі даних про обсяг товарної продукції та її структури визначити, які з трьох підприємств — «Прогрес», «Урмань», «Вербів» — відносяться до 4 групи платників податку. Розрахувати по таких підприємствах суму цього податку.

Вихідна інформація. У минулому році вказані господарства за окремими видами діяльності одержали таку суму валового доходу.

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунків

Товарна продукція	«Прогрес», Черкаська обл.	«Урмань», Чернігівська обл.	«Вербів», Житомирська обл.
Товарна продукція від усіх видів діяльності, тис. грн у тому числі:	3300	6200	2830
сільськогосподарська продукція власного виробництва	2605	2790	2109
продукція, одержана від промислової переробки сільськогосподарської продукції власного виробництва	200	-	155
продукція промислових виробництв і промислів (крім продукції переробки сільгосппродукції)	495	3410	566
Інші доходи підприємств	95	180	60
Валовий дохід	3395	6380	2890

4 група платників податку - сільськогосподарські товаровиробники

а) юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми;

б) фізичні особи - підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону «Про фермерське господарство» за умови виконання сукупності таких вимог:

- здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільгосппродукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж;

- провадять госпдіяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси;

- членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї у визначенні частини другої ст. 3 СКУ;

- площа сільгоспугідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства не менше 2 га, але не більше 20 га.

Річний дохід для юридичних осіб - частка с/г товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%.

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунків

Площа сільськогосподарських угідь та їх грошова оцінка	Підприємства Черкаської обл.	Підприємства Чернігівської обл.	Підприємства Житомирської обл.
Загальна площа сільськогосподарських угідь, га	2570	2580	2580
у тому числі:			
рілля	2125	1548	1548
багаторічні насадження	70	60	60
сіножаті	125	400	400
пасовища	250	572	572
Грошова оцінка 1 га с.г. угідь, грн:			
рілля			
багаторічні насадження			
сіножаті			
пасовища			

Методика виконання

Для того щоб встановити, які підприємства можуть бути платниками податку 4 групи, потрібно визначити питому вагу реалізованої сільськогосподарської продукції власного виробництва і продукції, що одержана від її промислової переробки, в загальному обсязі валового доходу, одержаного від усіх видів діяльності підприємства. Платниками даного податку будуть ті підприємства, в яких цей показник дорівнює або перевищує нормативне значення (75%).

Для визначення суми податку спочатку потрібно здійснити грошову оцінку всіх сільськогосподарських угідь підприємства множенням площі окремого їх виду (ріллі, сіножатей і т. д.) на вартісну оцінку 1 га цього виду угідь. Оскільки ставка податку є єдиною для ріллі, сіножатей і пасовищ, то грошову оцінку всієї площі цих угідь підсумовують. Потім одержану суму слід помножити на цю ставку і результат поділити на 100. Аналогічно розрахунок здійснюється при визначенні фіксованого податку з багаторічних культурних насаджень.

Розмір ставок податку з 1 га с/г угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування. У відсотках бази він становить:

- для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту) розмір ставок податку з одного гектара буде встановлено на рівні **0,95**;
- для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – **0,57**;
- для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – **0,57**;

Практичне заняття 4

Тема. Матеріально-технічна база підприємства, та ефективність її використання

Мета: сформувати у студентів поняття про матеріально-технічну базу підприємства, ознайомитися з методикою визначення показників забезпеченості та використання енергетичних ресурсів та показників економічної ефективності використання машинно-факторного парку та автотранспорту.

Обладнання і матеріали: робочий зошит, лічильна техніка, конспект лекції.

Питання для обговорення:

1. Суть матеріально-технічної бази.
2. Структура енергетичних ресурсів підприємства та визначення їх сумарного запасу.
3. Методика визначення показників забезпеченості та використання енергетичних ресурсів.
4. Ефективність експлуатації сільськогосподарської техніки та визначення її потреби.
5. Машино-тракторний парк господарства та основні показники його використання
6. . Визначення рівня механізації окремих сільськогосподарських робіт.
7. Розрахунок економічної ефективності впровадження нової системи машин.
8. Показники використання автотранспорту.

Завдання 1.

Визначити показники використання енергетичних ресурсів.

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунків

Показники	Одиниці виміру	Числове значення
Площа с/г угідь	га	2359
Середньорічна чисельність працівників	осіб	814
Енергетичні ресурси	к.с	29145
	кВт	4122
Визначити:		
Енергозабезпеченість виробництва		
Енергоозброєність праці		
Енергозабезпеченість виробництва		
Електроозброєність праці		

Методика виконання

Енергозабезпеченість виробництва визначається діленням енергоресурсів підприємства на його посівну площу.

Енергоозброєність праці визначається діленням енергоресурсів підприємства на середньорічну кількість працівників.

Електрозабезпеченість виробництва визначається діленням використаної на виробничі цілі електроенергії на посівну площу.

Електроозброєність праці визначається діленням використаної на виробничі цілі електроенергії на середньорічну кількість працівників.

Розв'язок: _____

Завдання 2.

Відпрацювати методику визначення умовно-еталонних гектарів на прикладі трактори МТЗ-52, що виконує посів зернових, культур, За вихідною інформацією визначити показники ефективності використання машинно- тракторного парку.

Вихідна інформація.

Коефіцієнт переведення трактора МТЗ-52 в умовно-еталонні трактори 0,58. Тривалість робочої зміни - 7 годин. Норма виробітку на посіві зернових культур - 16,9 га. Фактично засіяно за зміну - 19 га.

На підприємстві середньорічна кількість тракторів становила 29, ними виконано за рік 58 тис. умовно-еталонних гектарів, відпрацьовано 6670 машино-днів, 7337 - машино-змін і 7704 нормо-змін. Витрати на експлуатацію машинно-тракторного парку становили 699 тис. грн, витрати дизельного пального на весь обсяг робіт — 464 т.

Методика виконання

Еталонний змінний виробіток визначають множенням коефіцієнту переведення відповідної марки трактора в умовно-еталонні трактори на тривалість робочої зміни.

Кількість нормо-змін розраховують як частку від ділення фактично виконаного обсягу робіт на змінну норму виробітку.

Обсяг виконаних умовно-еталонних гектарів визначається як добуток відпрацьованих нормо-змін на еталонний змінний виробіток відповідної марки трактора.

Студент повинен вміти: визначити показники продуктивності, кількість нормо-змін, а також показник інтенсивності, вміти нарахувати енергозабезпеченість виробництва, електроозброєність праці.

Оцінка _____

Підпис _____

Практичне заняття 5

Тема: Основні засоби (основний капітал) аграрних підприємств. Визначення показників забезпеченості та ефективності використання і використання основних засобів, окупності капітальних інвестицій.

Мета: сформувати у студентів поняття про склад, класифікацію, облік та оцінку основних засобів, ознайомитися з методикою визначення показників використання та руху основних засобів, методами амортизації основних засобів.

Обладнання і матеріали: робочий зошит, лічильна техніка, конспект лекції.

Питання для обговорення:

1. Поняття, склад, структура основних засобів.
2. Показники забезпеченості та ефективність використання основних засобів.
3. Грошова оцінка основних засобів.
4. Фізичний і моральний знос основних засобів.
5. Амортизація основних засобів.
6. Шляхи поліпшення використання основних засобів, удосконалення їх структури, зниження матеріаломісткості.
7. Ринок засобів виробництва.
8. Поняття виробничої потужності підприємства.

Завдання 1. Підприємство використовує 5 машин, які придбані 3 роки тому по ціні 12000 грн кожна. Нормативний термін їх служби 6 років. Теперішня ціна машини такого класу 10500 грн. Розрахувати загальний коефіцієнт зношення машини.

Методика виконання:

1. Коефіцієнт фізичного зношування основних засобів (Кф знош) можна обчислити так:

надаються. Щорічна сума амортизаційних відрахувань (AB) визначається за формулою:

$$AB = \frac{B_n - B_l}{T_{к.в.}},$$

де B_n - початкова вартість основних засобів, грн;

B_l - ліквідаційна вартість основних засобів, грн;

$T_{к.в.}$ - строк корисного використання основних засобів, роки.

Роки	Первісна вартість, тис. грн	Річна сума амортизаційних відрахувань, тис. грн	Сума накопиченої амортизації, тис. грн	Залишкова вартість, тис. грн
1.				
2.				
3.				
4.				

Метод прямолінійної (або рівномірної) амортизації зручно застосовувати, коли підприємство щороку виробляє та реалізовує продукцію у більш-менш стабільних обсягах.

Розв'язок: _____

У випадках нерівномірного виробництва продукції більш виваженим буде застосування виробничого методу нарахування амортизації

Виробничий метод нарахування амортизації.

Метод базується на припущенні, що об'єкт основних засобів амортизується тільки під час його експлуатації. При цьому тимчасові строки його бездіяльності ніяк не впливають на процес нарахування амортизації: річна сума амортизаційних відрахувань визначається за формулою:

$$AB = O_f \times H_{в.а.},$$

де O_f - фактичний річний обсяг продукції (робіт, послуг), нат. од.;

$H_{в.а.}$ - виробнича ставка (норма) амортизації, грн/од.

Виробнича ставка (норма) амортизації визначає, яка частка вартості об'єкта основних засобів, що амортизується, припадає на одиницю продукції, виходячи з очікуваного обсягу її випуску за весь термін його корисного використання. Вона обчислюється за формулою:

$$H_{в.а.} = \frac{B_n - B_l}{O_{оч.}},$$

де Ооч - загальний розрахунковий (або очікуваний) обсяг виробництва за весь термін використання об'єкта основних засобів, нат. од.

Роки	Первісна вартість, тис. грн	Фактичний обсяг виробництва, тис. од.	Річна сума амортизаційних відрахувань, тис. грн	Сума накопиченої амортизації, тис.грн	Залишкова вартість, тис.грн
1					
2					
3					
4					
5					

Розв'язок: _____

Подальші методи нарахування амортизації належать до прискорених, які дають змогу швидшими темпами відшкодувати знос основних засобів. Їх сутність полягає у тому, що на початку експлуатації основних засобів суми нарахованої за їх допомогою амортизації значно перевищують амортизаційні суми, нараховані наприкінці строку служби об'єктів. Привабливість цих методів полягає у тому, що більшість видів основних засобів діють ефективніше, коли вони ще нові й мають високі продуктивні можливості. Із часом витрати на ремонт збільшуються, і наприкінці строку експлуатації об'єкта вони значно вищі, ніж на початку. Це призводить до того, що загальна сума витрат на ремонт та сума амортизаційних відрахувань залишаються практично сталими протягом багатьох років. У результаті корисність об'єктів основних засобів залишається однаковою протягом тривалого часу.

Метод зменшення залишкової вартості.

Річна сума амортизаційних відрахувань за цього методу обчислюється за формулою:

$$AB = Vz \times Na,$$

$$Na = 1 - Tk.v. \times 100$$

де Vz – залишкова вартість основних засобів, грн;

Na – річна норма амортизації, %;

$Tk.v.$ – кількість років корисного використання об'єкта основних засобів.